

missie, niet
genood en
zitting afge-
vergadering
en ik alzo
ing van Dr
og van zijn
at dienaar-
genomen.
aar ik mag
lozers zijn
dit rapport

n of Dr van
ake de slant
den geduld
en, alvorens
het onder-
re aandacht
dat in onze
Woords, die
ordt geduld
stijgend moet
rkte in haar
ing van Dr
uwe Synode
aandacht op
en van een
gevoelen —
in den weg
de Kerken
lkoming van
n geest der
broeder wil
uit den aard
nogetijde af
is, wanneer
houding van
t. Als zulke
ind, dat een
itspraak der
fwijkt, over-
n door zijn
oorde Gere-
retheid om
te onniskken
alleen hierin
de overtuigd
Woord. Ook
n of dilden
de betrokken
penlijk noch
rent een en
ich in eenig
beoordeeld
n of dilden
uitspreken,
n. Ten slotte
e wijzen, dat
r met afwij-
de kerken
u toekennen
hriftuurlijken
len en daar-
ten aanhangt
fwijkend" ligt
ereenkomstig
ook wel op
wordt, maar
het midden

of Dr van
s te dragen,
rking dat uit
at het alleen
Leeuwen te
r nader om-
noodig, dat
v. Leeuwen,
eafissing der
ichte van de
door die Sy-
te aanvaarf,
de vraag ge-

houd, dat de
vands en de
ke bedoeling
3 in eigen-
den en dus
varen, en dat
tabel kunnen
sembare wer-
iet in Art. 4
n gezag der
lag te zullen
en?

Dr van Leeu-
Assen in zijn
ven en later
rochure „Om
gedaan, welke
sing in strijd
dan durf ik,
ogen zeggen.

der zaken eensgezins kundig, geen enkele verklaring-
poging als kettersch en brandmerken, die de groote
feiten als Schepping en Val met wat daar con-
sequent uit volgt, als historische gebeurtenissen onaan-
getast laat. Deze uitspraak houdt in, dat elke opvatting
omtrent het Paradijsverhaal toelaatbaar zou zijn te
achten, die maar het feit van den val zelf erkende;
dus ook de opvatting van Dr Goedkerken, die, gelijk
bekend, het feit van den val van meest al nadrukke-
lijk handhaaft, doch de zintuiglijke waarneembaarheid
van de slang en haar spreken en de beide bijzondere
Paradijsboomen disputabel achtte. Uwe commissie
moest zich dus wel vergewissen of Dr van Leeuwen
op deze uitspraak is teruggekomen dan wel deze
nog steeds handhaaft en ten volle voor zijn reke-
ning neemt. Ook op deze vraag weigerde hij echter
bestant en bij herhaling het antwoord. Dit doet uwe
commissie ten zeerste leed, en het komt haar schier
onbegrijpelijk voor, waar Dr van Leeuwen toch tevoren
had verklaard alles wat hij vroeger had geschreven
nog steeds ten volle voor zijn verantwoording te
nemen. Toen uwe commissie hierna herinnerde, hem,
om alle onzekerheid te voorkomen, opzettelijk en
nadrukkelijk vroeg, of dat nu ook gold voor de be-
doelde passage, verklaarde hij daarop geen antwoord
te willen geven.

Uwe commissie had echter nog meerdere punten,
waarover zij nader licht wenschte. Zij was omtrent
de geheele Schriftbeschouwing van Dr van Leeuwen
niet gerust. Gelijk zij reeds in haar vroeger rapport
onder uwe aandacht bracht, kwam het haar voor, dat,
ook na de besprekingen door deputaten Synodi en
de classis Drachten met Dr van Leeuwen gehouden
over de door de Synode van Assen aangewezen uit-
drukkingen, waarover hij zich nader diende te ver-
klaren (Acta art. 446 en 455), het nog niet overbodig was
daarover met hem te spreken. Dit te meer met het
oog op een artikel in het weekblad „Woord en Geest“
van 4 Maart 1927 onder den titel „Een Antithese“,
dat de onderteekening van L. draagt, en nagenoeg
zeker van de hand van Dr van Leeuwen is, die
tot de medewerkers van dit blad behoort, in welk
artikel een onderscheid wordt gemaakt in de H.
Schrift tusschen een aan het milieu te danken Oost-
Oosterschen gedachtenvorm, dien men „als van voor-
bijgaanden aard en van geen ons bindend goddelijk
gezag laat vallen“ en een „gedachten-inhoud die
„werken Gods uitdrukt“. Uwe commissie meende
aan Dr van Leeuwen de vraag te moeten stellen of
dat artikel inderdaad van zijne hand was, en zoo ja,
of uit de gemakte onderscheiding moest worden af-
geleid, dat hij wel voor den inhoud, maar niet voor
den vorm der H. Schrift haar goddelijke inspiratie
erkent. Ook in de brochure „Om der waarheid wil“
sprak hij reeds (blz. 11) ten opzichte van Gen. 2:21
en 22 van een voorstelling, die hem „mythologisch“
aandeed; en in soortgelijke zin liet hij zich in
de door de commissie met hem gehouden samen-
spreking over andere Schriftgedeelten uit. Helaas
sluiste uwe commissie reeds bij de eerste poging
om over deze belangrijke punten zich omtrent het
gevoelen van Dr van Leeuwen te vergewissen, weder-
om op eene weigering; terstond hij haar vraag of
Dr van Leeuwen de schrijver was van het genoemde
artikel in „Woord en Geest“, gewerd haar het be-
scheid, dat haar dit niets aanging.

Uwe commissie heeft toen gemeend, de bespre-
king met Dr van Leeuwen te moeten afbreken. Waar-
urenlange samenspreking, waarin Dr van Leeuwen
zeer vele woorden gebruikte, geen ander resultaat
had, dan dat hij op datgene wat de commissie juist
vooral van hem wenschte te weten volstandig wei-
gerde te antwoorden, zag zij er geen heil in deze
langer voort te zetten. Na een onderbreking van
ongeveer een uur, gedurende welken tijd de com-
missie beraadslagde, werd hem tenslotte nogmaals
gevraagd of hij bij het door hem ingenomen stand-
punt om op de gestelde vragen niet te willen ant-
woorden bleef, hetwelk hij bevestigde, hoewel hij
daaraan toevoegde, later wel eens met de commissie
over de beide bijzondere Paradijsboomen in weten-
schappelijke discussies te willen treden. Uwe commissie
meent u te moeten adviseeren aan de classis Drach-
ten te antwoorden, dat Dr van Leeuwen met zijn
afwijkend gevoelen in onze Kerken niet mag geduld
worden. Reeds op zichzelf het feit, dat hij zoo
hardnekkig weigerde op de hem gestelde vragen te
antwoorden, geeft blijk van eene gesteldheid tegen-
over de Kerken, bepaaldelijk in hare meerdere ver-
gaderingen, welke in een Dienaar dier Kerken niet
te dulden is. Een van de allereerste voorwaarden
waaronder een Dienaar eventueel met afwijkend ge-
voelen zou te dragen zijn, wordt hiernede geschon-
den. En dat deze houding niet op zichzelf staat,
bewijst de vroegere weigering van Dr van Leeuwen
om ter vergadering van de praeadviserende com-
missie te verschijnen, welk feit voor uw Synode reeds
aanleiding was om hare ernstige afkeuring uit te
spreken en aan de classis Drachten de vraag voor
te leggen of er nog wel reden is, om hem met zijn
afwijkend gevoelen te dragen. Bovendien echter is
het onmogelijk, Dr van Leeuwen met zijn afwijkend
gevoelen te dragen om de materie van datgene, wat
hij weigerde te verklaren.

Het is nu onzeker, of hij de zintuiglijke waar-
neembaarheid der beide bijzondere Paradijsboomen
aanvaardt, en erkent dat met het in Art. 4 en 5 der
Geloofsbelijdenis beleden gezag der H. Schrift in
strijd komt, wie deze disputabel stelt. Het is on-
zeker of hij zijn vroegere uitspraak omtrent de op-
vattingen van het Paradijsverhaal, die toelaatbaar
zijn te achten, wil terugnemen; of liever, het staat
vrijwel vast, dat hij ze nog altoos handhaaft, en
daarmee principieel tegenover de beslissing der Sy-
node van Assen staat. Het is onzeker ten slotte, of
hij niet — zij het dan ook onbewust en onbedoeld
— aan het gezag der H. Schrift door zijne eigen-
aardige opvattingen omtrent verhand tusschen het
Oude Oosten en den vorm der Goddelijke open-
baring te kort doet. Om al deze redenen staat het
voor uwe commissie vast, dat op de door de classis
Drachten gedane vraag geen ander dan een beslist-

ontkenkend antwoord mogelijk is. Het doet uw com-
missie ten zeerste leed, dat zij dit zeggen moet; door
het geheele optreden van Dr van Leeuwen gevoelt
zij zich bitter teleurgesteld; maar alle doernis met
den dwalenden broeder moet hier wijken voor het
belang der Kerken; zulk een Dienaar des Woords
kan in onze Gereformeerde Kerken niet worden ge-
duld, aan hem kan de leiding en de zorg van één
onzer Kerken niet langer worden toevertrouwd.

Tenslotte worden ten aanzien van Dr N. D. van
Leeuwen de volgende conclusies z.h.st. vastgesteld:
De Synode,
overwegende, dat Dr van Leeuwen volstandig heeft
geweigerd te antwoorden op bepaalde vragen, hem
door hare commissie van praeadvisie gesteld, tot
welker beantwoording hij toch ongetwijfeld als Die-
enaar des Woords bij onze kerken rechtens en zede-
lijk verplicht was,

dat zij daardoor geen zekerheid heeft kunnen ver-
krijgen, of hij de beslissing der Synode van Assen
althans principieel en afgedacht van de slang en
haar spreken, aanvaardt;

dat zij zich ook niet heeft kunnen overtuigen, of
hij zijn in de brochure „Om der waarheid wil“,
bladzide 15, uitgesproken meening, welke met de
beslissing der Synode van Assen in lijnrechten strijd
is, nog handhaaft, hoewel dit, op grond van zijne
algemeene uitlating, dat hij al het vroeger door hem
geschrevene nog ten volle voor zijn rekening neemt,
wel zeer waarschijnlijk is,

dat zij evenmin licht heeft kunnen bekomen in
betrekking tot andere punten, waaromtrent nadere
verklaring van gevoelen door Dr van Leeuwen wen-
schelijk was;

a. aan de Classis Drachten te antwoorden, dat
naar haar oordeel Dr van Leeuwen om elk van
deze redenen afzonderlijk zoowel als om die alle
te samen, met zijn afwijkende gevoelen inzake de
slang, in onze Geref. Kerken niet mag worden geduld;

b. hiervan kennis te geven aan Dr N. D. van
Leeuwen en den Kerkeraad van Harkema-Opeinde;

c. deputaten te benoemen om de classis Drachten
desgewenscht bij de verdere behandeling dezer zaak
te dienen van advies.

Portretschilder-predikant.

In ons goede vaderland wordt in deze dagen
nog al de aandacht gevraagd voor een brandom-
roeper-predikant.

Maar de Synode van Groningen heeft een nieuw
talent tot ontluiking gebracht.

Dat is voorzeker niet een van de minste verdien-
sten der Synode.

Wij zijn tegenwoordig een portretschilder-predi-
kant rijk.

En hij mag er zijn.

Hij werkt met een geheel nieuw procedé.

Een palet heeft hij niet nodig.

Als hij zich voor zijn ezel zet, heeft hij links
van zich staan een pot met honing, een flesch met
olie en rechts van zich een bus, waarop alleen
nog te lezen is: tiek. De voorafgaande letters zijn
uitgebeten. Ik vermoed, dat daar kritiek moet
staan.

De produkten van zijn kunst zijn bewonderens-
waardig.

Zoo plaatste hij op den romp van Prof. Greydanus
het hoofd van Lenin.

Ge vraagt toch niet of het lijkt?

Met zulk een vraag toont gij, dat gij van de mo-
derne schilderkunst niet op de hoogte zijt.

Ieder artiest in portretten, die zich zelf respek-
teert, zou op zulk een vraag in volle waardigheid
antwoorden: indien u wilt, dat het lijkt, och, gaaf
u dan alstublieft naar een fotograaf.

Een modern artiest vraagt niet, hoe zijn sujet er
uitziet, maar wat hij in hem ziet.

Als gij wilt weten, hoe Prof. Greydanus er uitziet,
dan kunt gij beter even een retourbiljetje naar
Kampen nemen.

Maar onze predikant-portretschilder geeft zijn
eigen visie op den hoogleraar.

Naar ik vermoed heeft zich zijn visie zoo ont-
wikkeld. Hij werd op zekeren keer gegrepen door
de gedachte: stel, dat Prof. Greydanus in Rusland
was geboren en zich bij de bolsjewieken had aan-
gesloten, dan zou hij wellicht trekken van over-
eenkomst met Lenin hebben gehad, een ontevreden
trek om den mond, enz.

En naar die visie beeldde hij hem uit.

Men moet zelf kunstenaar zijn om dat te be-
grijpen.

En wat het mooiste is in dezen portretschilder-
predikant: hij heeft een onbegrensde pieteit voor
zijn leermeesters. Hun beeltenis brengt hij op het
doek slechts met behulp van honing en olie. Naar
de bus kijkt hij zelf niet om.

Waar werd oprechter pieteit.

Dan bij dezen schilder-specialiteit.

Op aarde ooit gevonden?

Overigens is hij steeds zuinig met zijn bus.

In een drietal gevallen liet hij het bij een zachte
waarschuwing tegen zelfverheffing.

Ook mij viel de eer te beurt door hem te worden
geteekend.

Hij was zoo kwistig met honing en olie, dat alles
gevaar liep door elkander te loopen, ja, dat het
mengsel van zoetheit en vetigheid zelfs dreigde
den vloer van zijn atelier te bevleken.

Gelukkig voor die vloer stak hij zijn penseel
haastig in de bus.

Maar wel driemaal veegde hij het af aan den rand.
Er mocht vooral niet teveel kritiek opkomen.

Ik dacht, dat hij in mij een Trotzki had gezien.
Maar neen, hij maakte een schuchtere opmerking
over mijn dogmatiek.

In mijn onnoozelheid schreef ik hem, dat hij
moeilijk over mijn dogmatiek kon oordeelen, om-
dat ik nog slechts een klein deel van de dogmatiek
had behandeld en daarvan weer slechts een deeltje
voortbestond in dictaten van studenten, welke eigen-
lijk geen dictaten zijn, omdat ik niet gewoon ben
te dicteeren, maar van aantekeningen te spreken.

Doch dit kwam eigenlijk neer op de averechtsche
vraag: lijkt het?

En daarmee moet men bij een kunstenaar niet
aankomen.

Ik zag dit echter te laat in.

Toen openbaarde hij in een „corrigendum“ zijn
visie op deze zaak.

Zijn visie was gegrond op de methode, waarover
hij tusschen haakjes al evenmin kon oordeelen.

En nu kon ik gemakkelijker zijn aesthetische
prestatie aanvoelen.

Even gemakkelijk als ik mij het geval kan inden-
ken van een liefhebbende tante, die achter een
van geluk stralend bruidspaar de kerk verlaat en
opeens in snikken uitbarst. Men vraagt haar of
de preek haar zoo heeft geroerd. Neen, knikt ze,
maar ik schrei, omdat mijn lieve neef en zijn vrouw
kindertjes met een krommen ruggesgraat zullen krij-
gen. Hoe weet u dat zoo, informeert men bij haar.
Dat zie ik, luidt het stotterend antwoord, aan de
methode, waarop die twee elkander een arm
geven. Goed zoo, brave tante! Ge kondt waarzegster
zijn, indien ge minder gevoelig waart.

Moge onze portretschilder-predikant nog vele ker-
kelijke portretten afleveren!

En worden ze eenmaal in goud op snee gebun-
deld!

Ik eerbiedig zoowel de schilderlijke als de dichter-
lijke vrijheid.

Maar heeren classicalen examinatoren, die geen
artistieke neigingen hebben, zou ik willen ver-
zoeken: gelieve ad notam te nemen, dat ik voor
studenten „dictaten“ geenerlei verantwoordelijkheid
op mij wensch te nemen.

Men hebbe geduld, tot dat ik aan het uitgeven
toe ben.

Ridderlijke bekentenis.

Onze driestreep over den portretschilder-predikant
was voor het vorig nummer bestemd en lag reeds
gedrukt, toen ik de laatste portrettenserie van dezen
predikant onder de oogen kreeg en in zijn slot-
beschouwing las:

Wat de quaestie van Prof. Hepp zijn dogmatiek
betroft: hij nader maten stem ik toe, dat een oor-
deel als ik uitsprak, bij zoo weinig gegevens, in-
derdaad voorbarig was. Prof. Hepp aanvaarde mijn
verontschuldiging daarover en tegelijk de verzeke-
ring, dat het er mij in geenem deele om te doen
was, hem verdacht te maken.

Dat is een ridderlijke bekentenis.

Hij houte er zich van overtuigd, dat ik die op den
hoogsten prijs stel en dat het voor mij is, alsof
hij zijn opmerking niet had geschreven.

Zulke ridderlijke bekentnissen zijn tegenwoordig
uiterst zeldzaam.

Toen ik een poosje terug eens moest neuzen in
weekbladen en tijdschriften van een veertig jaar
terug, trof het mij hoeveel guller men toen was
met zijn amendes honorables dan nu.

Als men thans amende honorable maakt, houdt
men veelal een slag om den arm.

Daarom eert zulk een ridderlijke bekentenis als
hierboven werd gegeven, den schrijver des te meer.

Moge hij daarin navolgers vinden.

Dat zou den stand van onze pers ten goede
komen.

Indien ik met mijn vorig stukje geen breedere
bedoeling had gehad dan alleen op zijn opmerking
nopens mij te reageeren, had ik het gaarne laten
uittemen.

Doch het gaf mij gereede aanleiding om de slot-
clause te lanceeren, wat dunkt mij, niet geheel
overbodig is.

Ik hoop, dat de geachte schrijver zich door mijn
stukje niet gekwetst gevoelt. Niets was minder mijn
oogmerk dan dat. Trouwens, de schertsende toon
bewijst dit voldoende.

Overigens spreek ik in allen ernst den wensch
uit, dat hij zijn palet niet zal nederleggen.

Zijn portretten vormen een nieuw genre in onze
kerkelijke pers.

En heusch, aan wat meer afwisseling heeft onze
pers wel behoefte.

Er mogen aan dit portret-schilderen eigenaardige
moeilijkheden zijn verbonden.

Maar moeilijkheden zijn er om overwonnen te
worden.

Ter verduidelijking.

Onlangs noemde ik naar aanleiding van het
onderzoek inzake art. 2 van de Statuten der Vrije
Universiteit ook de Vereniging tot Christelijke Ver-
zorging van Krankzinnigen.

Volledigheidshalve had daaraan moeten worden
toegevoegd: in Nederland.

Er bestaat n.l. ook zulk een vereniging voor Zee-
land en Noord-Brabant.

HEPP.